

Lausunto

05.08.2022

Asia: VN/15071/2022

STM060:00/2022 Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lääkehuollon kustannustehokkuuden parantamista koskevaksi lainsäädännöksi ja siihen liittyviksi asetuseroiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

KIRJALLINEN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE
LÄÄKEHUOLLON KUSTANNUSTEHOKKUUDEN PARANTAMISTA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI JA
SIIHEN LIITTYVIKSI ASETUSEROIKSI

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry (jälj. Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta lausua
otsikkoasiasta ja esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Käsiteltävänä oleva lakiesitys liittyy hallitusohjelmakirjaukseen, jonka mukaan kuluvalle hallituskaudella säädetään hoivahenkilöstön sitovasta vähimmäismitoituksesta ympärivuorokautisen hoivan yksiköissä. Vähentämällä valtion lääkekorvausmenoja mahdollistetaan osa valtion rahoituksesta hoivahenkilöstön vähimmäismitoitukselle. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähköisestä lääkemääräyksestä annettua lakia, lääkelakia ja sairausvakuutuslakia. Lääkärin velvoite määrätä saatavilla olevista, keskenään vertailukelpoisista ja vaihtokelpoisista biologisista lääkevalmisteista edullisinta siirrettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksesta lakiin. Biologisella lääkkeellä tarkoitetaan lääketta, joka sisältää yhtä tai useaa vaikuttavaa ainetta, joka tuotetaan tai uutetaan biologisesta lähteestä. Biologisten lääkkeiden ryhmään kuuluu esimerkiksi rokotteita, verivalmisteita ja geeni- ja soluterapiatuotteita, joita käytetään muun muassa reuman, diabeteksen, syövän ja tulehduksellisten suolistosairauksien hoidossa. Lääkäreiden veloitetta määrätä edullisinta biologisinta lääkevalmistetta potilaalle valvottaisiin toimijoiden omavalvonnalla sekä viranomaisvalvonnalla ja seuraamuksilla. Lakiuudistukseen liittyy lisäksi ehdotus lääketaksasta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamiseksi, kun reseptilääkkeiden lääketaksaa ehdotetaan muutettavan siten, että apteekkien myyntikatteen osuutta leikattaisiin. Edellä mainittujen lisäksi esityksessä ehdotetaan alennettavaksi reseptilääkkeiden lääketaksaa siten, että lääkkeiden käyttäjien lääkkeistä maksamat hinnat alentuivat. Hallituksen esitysluonnoksen

mukaan lääketaksaan tehtävä leikkaus vähentäisi potilaiden maksamaa omavastuuta korvattavista lääkkeistä 10,5 miljoonaa euroa. Lisäksi ei-korvattujen reseptilääkkeiden hintojen arvioidaan alentuvan 13,0 miljoonaa euroa.

Kuluttajaliitto kannattaa esitystä reseptilääkkeiden lääketaksan alentamiseksi. On tärkeää, että esityksellä pyritään laskemaan lääkkeiden hintoja sekä huolehditaan siitä, ettei lääkkeiden käyttäjien maksurasite kasva. Kuluttajaliitto haluaa kuitenkin tuoda esiin, että esitys on yksin riittämätön apteekkijärjestelmän uudistamiseksi. Kuluttajaliitto katsoo, että apteekkijärjestelmää tulisi uudistaa laajemmin ja uudistustyössä hyödyntää Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvitystä apteekkimarkkinoiden kehittämisestä (Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksiä, 5/2020).

Lakiesitykseen sisältyy myös uudistuksia biosimilaarivaihtoon liittyen. Lakiehdotuksessa huomioidaan vähäisellä tavalla asiakkaisiin kohdistuvat biosimilaarivaihdon vaikutukset ja lääkkeen käyttäjiin kohdistuvassa vaikutustenarvioinnissa keskitytään lähes pelkästään taloudellisiin vaikutuksiin. Lakiehdotuksessa tulisi tuoda esiin tietoa esimerkiksi siitä, millä tavalla asiakkaat suhtautuvat tällä hetkellä biosimilaareihin sekä mitä tosiasiallisia terveydellisiä vaikutuksia esityksestä voi aiheutua. Esimerkiksi lääkäreiden biologisten lääkkeiden määräämiseen kohdistuvalla valvonnalla voidaan jopa tosiasiasa estää potilaan mahdollisuus saada hänelle tuttua biologista lääkitystä jatkettua. Kun kyseessä on lakimuutos, joka vaikuttaa monien potilaiden lääkehoitoon ja terveyteen, ei hallituksen esityksessä voi sivuuttaa laajaa asiakasvaikutusten huomioimista. Potilaat voivat hyötyä siitä, jos markkinoille saadaan yhä laajemmin biologisia lääkkeitä ja biosimilaareja, mutta potilaiden ja lääkkeitä määräävien lääkäreiden valintoja tulisi tukea pakon sijaan tiedottamisen, tutkitun tiedon ja neuvonnan avulla.

Lakiehdotus keskittyy voimakkaasti lääkäreiden valvontaan ja esityksellä luodaan jopa Kelalle uusi valvontarooli biosimilaarivaihdoissa. Kuluttajaliitto haluaa tuoda esiin, että tällä hetkellä Suomessa tapahtuu merkittäviä potilas- ja asiakasturvallisuuden haittatapahtumia ja olisi tärkeää saada valvoville viranomaisille lisää resursseja. Lakiesitys ei kuitenkaan keskity parantamaan kokonaisvalvonnan toimivuutta. Lopuksi Kuluttajaliitto haluaa todeta, että eri sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasryhmien vastakkainasettelu kustannusnäkökulmasta ei ole toivottavaa.

Lumijärvi Julia
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry